

# Funkisams frågor - besvarade (aug 2022)

---

Funkisams paneldebatt den 23 augusti 2022.

## **FUNKISAM SKRIVER:**

[...] Välkommen och tack för att ni ställer upp i vår paneldebatt. Skickar här frågor som vi kommer att ta upp.  
[...]

## **Färdtjänsten.**

Färdtjänsten är alltid en aktuell och mycket omdiskuterad fråga.

### **FRÅGA FRÅN FUNKISAM**

Vem har ansvar för vilka regler som gäller? Politiken eller tjänstemän?

### **SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND**

I all kommunal och regional verksamhet ligger det yttersta ansvaret hos politikerna. (För statlig verksamhet är det myndighetens tjänstepersoner som har ansvaret.)

Dock – en mycket vanlig uppdelning är att politikerna endast fattar beslut om de viktigaste reglerna, och delegerar till förvaltningarna att bestämma om resten. Men politikerna är fortfarande de som har det yttersta ansvaret.

### **FRÅGA FRÅN FUNKISAM**

Hur ofta är det rimligt att nya upphandlingar görs?

### **SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND**

Rimligt är att följa branschpraxis för respektive område, som för färdtjänstupphandlingar är en upphandlingsperiod på 4-6 år, med möjlighet till ett eller två års förlängning.

### **FRÅGA FRÅN FUNKISAM**

Behöver de reglementen som finns ses över och revideras?

### **SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND**

Ja, alltid!

Liberalerna Gotland skriver i rapporten "Socialpolitik, för vuxna – politik för hälsa och vård" att

*'Liberalerna skulle gärna se att vi kontinuerligt överprövade våra samarbeten och hela tiden strävade efter allianser som bäst gagnade varje enskild verksamhet. All verksamhet måste tåla att granskas för att förbättras.'*

## Arbete i Regionen

### FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur vill ni arbeta för att Region Gotland anställer fler medarbetare som har funktionsnedsättningar?

### SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Vi stödjer och granskar Region Gotlands pågående arbete med projektet projektet 'Norma – Se kompetensen'. Det är ett projekt som leds av Region Gotland, och med deltagare från flera stora gotländska arbetsgivare. Syftet är att arbetsgivare på Gotland ska bli mer attraktiva och inkluderande arbetsgivare för personer med utländsk bakgrund, funktionsnedsättning eller som av någon annan orsak står långt från arbetsmarknaden.

### FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Personer inom LSS får bara jobba kvar tills de är 65 år. Skall det vara möjligt för dessa personer att ha en fortsatt anställning efter man fyllt 65 år? (dvs samma regler som gäller andra anställda)

### SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Ja! Liberalerna vill att alla begränsande regler baserat på ålder och/eller åldersgränser ska avskaffas.

Ur programmet "Leva livet hela livet":

*15. Socialförsäkringar och andra stöd på arbetsmarknaden bör i huvudsak vara tillgängliga för alla som fortfarande förvärvsarbetar. Därför bör åldersgränserna för socialförsäkringarna och dessa stöd ses över, höjas och anpassas så att den som arbetar efter 65 har större tillgång till t.ex. sjukpenning eller bilstöd.*

*16. Även den som på grund av en funktionsnedsättning har en daglig verksamhet inom LSS i stället för ett reguljärt arbete bör få stanna så länge orken och viljan finns.*

## Nytt badhus

### FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur vill ni säkerställa så att ett nytt badhus blir tillgängligt för ALLA?

### SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Liberalerna Gotland vill generellt se en större transparens i arbetena med att ta fram beställningsunderlag

för större upphandlingar. Det finns idag ett obefogat överutnyttjande av sekretess när de övergripande förutsättningarna för en kommande upphandling ska fastställas.

Det innebär att vi vill se ett större politiskt engagemang när 'specifikationen' skrivs, och ett större nyttjande av de olika remissinstansernas kompetens – till exempel Tillgänglighetsrådet.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Är Romabadet ett avslutat kapitel?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Ja, ur politisk synvinkel är Romabadet ett avslutat kapitel för Liberalerna Gotland. På tjänstemannanivå pågår fortfarande samarbetet med entreprenören.

## Rehabilitering

En fungerande rehabiliteringskedja är helt avgörande för ett fortsatt gott liv och för många också ett fortsatt arbetsliv.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur vill ni tillgodose rehabiliteringen/habiliteringen här på Gotland? Gäller alla diagnoser. Behövs en bättre rehabilitering/habiliteringskedja.

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Vi överlåter åt professionen att avgöra vilka områden som eventuellt behöver prioriteras och hanterar detta inom ramen för budgetprocesserna.

På övergripande nivå vill Liberalerna Gotland stärka kompetensen och kapaciteten inom verksamheterna, genom organiserade samarbeten som kan skapa goda och utvecklande kollegier. I vår rapport "[Socialpolitik, för vuxna – politik för hälsa och vård](#)" skriver vi

*"Skapa och pröva kontinuerligt allianser för tillgänglighet och utveckling... Liberalerna skulle gärna se att vi kontinuerligt överprövade våra samarbeten och hela tiden strävade efter allianser som bäst gagnade varje enskild verksamhet."*

Vi vill alltså att Regionen ska samverka med de på fastlandet som har tillgång till specialistkompetens. Då får även Gotland tillgång till högsta möjliga kompetens och vård.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

De flesta diagnoser har nationella riktlinjer. Vilken betydelse skall dessa ha för regionala beslut?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

De nationella riktlinjer som tas fram av professionen under överinseende av Socialstyrelsen är och ska vara styrande för de berörda verksamheterna. Ambitionen är ju att alla ska ha rätt till lika sjukvård efter behov oavsett var man bor i landet. Gotland har ju också ett nära samarbete med region Stockholm för att se till att gotlänningarna har bra tillgång till specialistvård som vi inte kan ha på Gotland

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur ser ni på ansvarsfördelningen mellan regionen och patient-föreningarna?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Inget formellt ansvar kan läggas på patientföreningarna. I all kommunal och regional verksamhet ligger det yttersta ansvaret hos politikerna. (Se svar på en tidigare fråga.)

Men patientföreningarna har en mycket viktig roll som stödjande funktion genom till exempel kunskapsutbyte mellan patient – profession. På samma sätt som Liberalerna Gotland vill att Region Gotland ska samverka med professionella organisationer, vill vi att samverkan med patientföreningar ska betraktas:

*“Liberalerna skulle gärna se att vi [—] hela tiden strävade efter allianser som bäst gagnade varje enskild verksamhet.”*

## Digitalisering.

Utvecklingsstörda, synskadade, äldre m.fl. riskerar att diskrimineras i en alltmer digitaliserad vård och omsorg.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Vilket ansvar har politiken för att inte skapa utanförskap?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Politiken har det yttersta ansvaret för att regelverket motverkar diskriminering. Liberalerna var drivande i att införa nya kriterier i diskrimineringslagstiftningen, till exempel mot åldersdiskriminering. I Riksdagen driver våra ledamöter ständigt dessa frågor.

För Region Gotlands verksamheter handlar det om kravställande gentemot olika verksamheter. Det innebär att vi vill se ett större politiskt engagemang när 'specifikationen' skrivs – oavsett om det är intern eller extern utförare, och ett större nyttjande av de olika remissinstansernas kompetens – till exempel Tillgänglighetsrådet.

## Specialmottagningar.

De flesta mottagningarna har bemanningsproblem. Det fattas astma-allergiläkare, neurologer m.fl.

Hörcentralen har 18 månaders väntelista. Detta är oacceptabelt.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur vill ni komma tillrätta med dessa problem?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

På övergripande nivå vill Liberalerna Gotland stärka kompetensen och kapaciteten inom verksamheterna, genom organiserade samarbeten som kan skapa goda och utvecklande kollegier. I vår rapport "[Socialpolitik, för vuxna – politik för hälsa och vård](#)" skriver vi

*"Skapa och pröva kontinuerligt allianser för tillgänglighet och utveckling... Liberalerna skulle gärna se att vi kontinuerligt överprövade våra samarbeten och hela tiden strävade efter allianser som bäst gagnade varje enskild verksamhet."*

Vi vill alltså att Regionen ska samverka med de på fastlandet som har tillgång till specialistkompetens. Då får även Gotland tillgång till högsta möjliga kompetens och vård.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Vilket ansvar vilar på politiken?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Bristen på både kompetens och kapacitet inom många offentligt finansierade yrken är ett samhällsproblem för hela Sverige, och samhället är större än bara det offentligt finansierade.

Politikerna inom Region Gotland har ett ansvar för att skapa strukturer som åter kan göra dessa yrken attraktiva.

Vår analys av problemet är att bristen på kapacitet skapar dåliga arbetsförhållanden, och att arbetsplatserna därför blir oattraktiva. Det är ett problem som inte har någon snabb lösning, och endast i begränsad omfattning har med löneläge att göra.

Vårt svar 'skapa goda och utvecklande kollegier' är en metod för att skapa attraktiva arbetsplatser, som både behåller befintliga medarbetare och attraherar nya till yrkena.

På några gotländska gymnasielinjer där bristyrkesrelaterad utbildning sker, står många platser tomma. På sikt hoppas vi att attraktiva arbetsplatser även leder till att fler ska vilja utbilda sig till de yrken där vi idag ser brist på både kompetens och kapacitet.

## Psykisk hälsa och ohälsa.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Vad vill ert parti konkret göra för att förebygga psykisk ohälsa hos barn, ungdomar och vuxna?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Som frågan är ställd så skulle vi behöva räkna upp omkring 75 punkter ur våra lokala program "Socialpolitik, för vuxna – politik för hälsa och vård" och 'Socialpolitik för barn och unga – politik för skola och utveckling'.

För att ge exempel så redovisar vi några av punkterna nedan (vissa av punkterna är nedkortade i förhållande till förslagen i rapporterna):

*V1 En bra skola som ger alla möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.*

*V2 Skapa anläggningar och aktiviteter som bidrar till en hälsofrämjande livsstil*

*V3 Att vård och annan samhällsservice stimulerar till goda livsstilar i mötet med sina patienter.*

*V4 Ett socialt arbete utgår ifrån ett förebyggandeperspektiv och att prioritera insatser i tidigt skede mer än idag.*

*V26 Gör överflytten från barn- till vuxenvård mer flexibel. Låt patienter i psykiatri själva välja att skriva in sig när de behöver en vårdplats.*

*V28 Stärk kunskapen om suicid för att motverka detsamma. Regionen bör genom SKR verka för ett förslag på ett nationellt regelverk som säkerställer att händelseanalyser alltid genomförs vid självmord samt hur dessa ska göras för att skapa suicidpreventivt lärande.*

*V31 Stärk beredskapen och säkerställ kompetensförsörjningen för att möta trauma. PTSD är en faktor som spelar roll i suicid samt suicidprevention.*

*V39 Utbilda chefer att upptäcka missbruk. Ett dolt missbruk drabbar många fler än bara individen själv. Samverkan med näringslivet är en viktig del för att nå ut till de som är fast i ett missbruk.*

*V49 Hjälp på ett ställe. Personer som lider av flera samtidiga sjukdomar och problem behöver ett (1) ställe att gå till, där sjukvården och socialtjänst finns samlade i multiprofessionella team.*

*BoU 18 Samtliga skolor inklusive förskolor ska ha ändamålsenliga lokaler för elevhälsovård.*

*BoU 56 Psykiatri behöver finnas närmare barn- och unga. Socialtjänst samt barn- och ungdomspsykiatri bör i högre utsträckning flytta ut sina resurser till skolorna där barnen befinner sig i syfte att kunna erbjuda snabbare och tillgängligare vård.*

*BoU 65 Genomför en screening av alla barn. Ge elevhälsan i uppdrag att genomföra screeningen utan vårdnadshavare närvarande. En årlig screening ger dessutom möjlighet att se på utvecklingen över tid.*

*BoU 75 Stöd för att barn i socioekonomisk utsatthet ska kunna delta i idrottsföreningar och andra fritidsaktiviteter.*

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur skall man komma tillrätta med orimligt långa handläggningstider inom psykiatrien?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Det är samma problemformulering och svar som under avsnittet om specialmottagningar:

Bristen på både kompetens och kapacitet inom många offentligt finansierade yrken är ett samhällsproblem för hela Sverige, och samhället är större än bara det offentligt finansierade.

Politikerna inom Region Gotland har ett ansvar för att skapa strukturer som åter kan göra dessa yrken attraktiva.

Vår analys av problemet är att bristen på kapacitet skapar dåliga arbetsförhållanden, och att arbetsplatserna därför blir oattraktiva. Det är ett problem som inte har någon snabb lösning, och endast i begränsad omfattning har med löneläge att göra.

Vårt svar 'skapa goda och utvecklande kollegier' är en metod för att skapa attraktiva arbetsplatser, som både behåller befintliga medarbetare och attraherar nya till yrkena.

På några gotländska gymnasielinjer där bristyrkesrelaterad utbildning sker, står många platser tomma. På sikt hoppas vi att attraktiva arbetsplatser även leder till att fler ska vilja utbilda sig till de yrken där vi idag ser brist på både kompetens och kapacitet.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Vilka är de viktigaste insatserna för att öka det psykiska välmåendet på Gotland?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Det är samma problemformulering och svar som under avsnittet att förebygga psykisk ohälsa ovan.

Som frågan är ställd så skulle vi behöva räkna upp omkring 75 punkter ur våra lokala program "[Socialpolitik, för vuxna – politik för hälsa och vård](#)" och '[Socialpolitik för barn och unga – politik för skola och utveckling](#)'.

För att ge exempel så redovisar vi några av punkterna nedan (vissa av punkterna är nedkortade i förhållande till förslagen i rapporterna):

*V1 En bra skola som ger alla möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.*

*V2 Skapa anläggningar och aktiviteter som bidrar till en hälsofrämjande livsstil*

*V3 Att vård och annan samhällsservice stimulerar till goda livsstilar i mötet med sina patienter.*

*V4 Ett socialt arbete utgår ifrån ett förebyggandeperspektiv och att prioritera insatser i tidigt skede mer än idag.*

*V26 Gör överflytten från barn- till vuxenvård mer flexibel. Låt patienter i psykiatri själva välja att skriva in sig när de behöver en vårdplats.*

*V28 Stärk kunskapen om suicid för att motverka detsamma. Regionen bör genom SKR verka för ett förslag på ett nationellt regelverk som säkerställer att händelseanalyser alltid genomförs vid självmord samt hur dessa ska göras för att skapa suicidpreventivt lärande.*

V31 Stärk beredskapen och säkerställ kompetensförsörjningen för att möta trauma. PTSD är en faktor som spelar roll i suicid samt suicidprevention.

V39 Utbilda chefer att upptäcka missbruk. Ett dolt missbruk drabbar många fler än bara individen själv. Samverkan med näringslivet är en viktig del för att nå ut till de som är fast i ett missbruk.

V49 Hjälp på ett ställe. Personer som lider av flera samtidigt sjukdomar och problem behöver ett (1) ställe att gå till, där sjukvården och socialtjänst finns samlade i multiprofessionella team.

BoU 18 Samtliga skolor inklusive förskolor ska ha ändamålsenliga lokaler för elevhälsovård.

BoU 56 Psykiatrin behöver finnas närmare barn- och unga. Socialtjänst samt barn- och ungdomspsykiatrin bör i högre utsträckning flytta ut sina resurser till skolorna där barnen befinner sig i syfte att kunna erbjuda snabbare och tillgängligare vård.

BoU 65 Genomför en screening av alla barn. Ge elevhälsan i uppdrag att genomföra screeningen utan vårdnadshavare närvarande. En årlig screening ger dessutom möjlighet att se på utvecklingen över tid.

BoU 75 Stöd för att barn i socioekonomisk utsatthet ska kunna delta i idrottsföreningar och andra fritidsaktiviteter.

## Primärvården.

### FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Vad vill ni göra för att säkerställa primärvårdscentralerna när det gäller kvalitet och bemanning?

### SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Liberalerna har jobbat för husläkare sedan 1970-talet: Alla ska kunna välja en egen läkare som känner dig som patient. I Borgholm har man nu infört detta. Resultatet? Ingen kö för patienterna, men däremot läkare i kö för att få arbeta där.

Vi vill införa Borgholmsmodellen även här. Dessutom vill vi öppna ytterligare en vårdcentral.

I vårt program tar vi upp situationen för vårdcentralerna på Gotland. För att det ska bli god kvalitet i vården måste både läkare och patient trivas. Därför har Hälso- och sjukvårdsnämnden, under Liberalernas ledning, [beslutat](#) om ett system med max antal patienter per läkare. Då blir inte läkare och annan personal utbränd, och patienten får bästa möjliga vård.

Det är också en reform som är solidarisk med de som arbetar på sjukhuset. Med en väl fungerande primärvård, så minskar arbetsbördan även på sjukhuset.

(Se även svaret rörande bristen på både kompetens och kapacitet under frågan om specialmottagningar tidigare.)

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Hur vill ni komma tillrätta med bristen på läkare och säkerställa att de har rätt kompetens?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Det är samma problemformulering och svar som under avsnittet om specialmottagningar:

Bristen på både kompetens och kapacitet inom många offentligt finansierade yrken är ett samhällsproblem för hela Sverige, och samhället är större än bara det offentligt finansierade.

Vår analys av problemet är att bristen på kapacitet skapar dåliga arbetsförhållanden, och att arbetsplatserna därför blir oattraktiva. Det är ett problem som inte har någon snabb lösning, och endast i begränsad omfattning har med löneläge att göra.

Politikerna inom Region Gotland har ett ansvar för att skapa strukturer som åter kan göra dessa yrken attraktiva.

Vårt svar 'skapa goda och utvecklande kollegier' är en metod för för att skapa attraktiva arbetsplatser, som både behåller befintliga medarbetare och attraherar nya till yrkena.

På några gotländska gymnasielinjer där bristyrkesrelaterad utbildning sker, står många platser tomma. På sikt hoppas vi att attraktiva arbetsplatser även leder till att fler ska vilja utbilda sig till de yrken där vi idag ser brist på både kompetens och kapacitet.

## Missbrukarna och hemlösa.

### FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Korpen används som värmestuga. Hur tänker ni lösa det?

### SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Allt ska inte lyftas till politisk nivå. Det är viktigt att se skillnaden på vad som ska skötas av professionen respektive politiken. 'Korpen som värmestuga' är en fråga som professionen måste avgöra, och eventuellt lyfta till sedvanlig hantering inom ramen för budgetprocesserna.

### FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Vilka insatser är viktigast att göra för att lösa hemlöshetsproblematiken här på Gotland?

### SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Följande punkter finns i vårt lokala program 'Socialpolitik för vuxna' under rubriken 'Hemlöshet':

*V21 Bostadsgaranti. På sikt vill vi ha en bostadsgaranti. Den som har varit aktuell hos socialtjänsten på grund av hemlöshet under en längre tid och löper risk att fastna i hemlöshet ska ha rätt att få en bostad via det offentliga.*

V22 Bostad först. Personer som lever i missbruk och hemlöshet måste först få en bostad och sedan hjälp och behandling när bostadssituationen stabiliserats. Det måste bli lag att socialtjänsten som huvudregel ska utgå från Bostad först.

V23 Tak över huvudetgaranti. Ingen, som inte själv kan ordna en plats att övernatta på, ska sova på gatan. Det måste vara tydligt att socialtjänstlagen ger den garantin till alla. Tillfälliga boenden för tak över huvudet måste också vara trygga. Även under akuta övernattnings bör den enskilde kunna stänga dörren om sig.

V24 Socialtjänsten och sjukvården på plats där de akut hemlösa är. Där personer i akut hemlöshet vistas ska personal från socialtjänsten och sjukvården möta upp för att ge hjälp direkt. Det behöver finnas ett särskilt uppsökande arbete mot hemlösa äldre.

V25 Personer i akut hemlöshet ska inte slussas runt mellan myndigheter. De behöver en (1) sammanhållen vårdsamordnare som håller ihop vård, praktiskt stöd och behandling. Personer som lever i akut hemlöshet ska också ha rätt till ett personligt ombud som hjälper till i kontakten med myndigheter, på samma sätt som för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Liberalerna Gotland har dessutom sett till att ägardirektivet för Gotlandshem har skrivits om, så att det på sikt kan bli lättare att hantera bostäder för de mest utsatta. Genom att socialtjänsten kan äga egna lägenheter – ägarlägenheter – kan den ge hjälp utan att grannar, hyresvärdar eller bostadsrättsföreningar behöver bli inblandade. När det sedan har gått bra, kan den boende bo kvar på normala villkor.

## FRÅGA FRÅN FUNKISAM

Är ni nöjda med den gotländska missbruksvården?

## SVAR FRÅN LIBERALERNA GOTLAND

Nej, vi sitter inte nöjda vad avser missbruksvården. Högt upp i vår prioriteringslista i vårt lokala program 'Socialpolitik för vuxna' står det:

V8 Att missbruk ses som en sjukdom som ska behandlas. Verka för tillgänglighet av överdoshävande läkemedel som Naloxon och sprututbytesmottagningar.

Vi vill också att sjukvården ska ha ansvar för all behandling av missbruk. Sjukvården ska ansvara för behandling, men socialtjänsten ska ge information och stöd till boende, sysselsättning och hjälp att utveckla egna resurser.